

Τάσος Ανθουλιάς

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ

Από τους πρώτους κατοίκους της
ως το 1917 μ.Χ.

Μια προσπάθεια να παρουσιαστεί η ιστορία της Ρωσίας
με πολύ απλά κείμενα και χαρακτηριστικές εικόνες
ώστε να γίνει αντιληπτή η εξέλιξη της πραγματικότητας
και ο εντοπισμός βασικών στοιχείων και αλλαγών.

ΧΕΛΙΔΟΝΙ 2023

Κατά τους προϊστορικούς χρόνους οι αχανείς στέπες της νότιας Ρωσίας ήταν τοποθεσία πολλών νομαδικών φυλών που ασχολούνταν κυρίως με την κτηνοτροφία. Απομεινάρια αυτών των πολιτισμών της στέπας έχουν ανακαλυφθεί σε μέρη όπως το Ιπάτοβο, η Σιντάστα, το Αρκάιμ και το Παζίρικ.

Στην κλασική αρχαιότητα, η Ποντιακή στέπα ήταν γνωστή ως Σκυθία. Από τον 8ο αιώνα π.Χ. Έλληνες έμποροι έφερναν τον πολιτισμό τους με τις αποικίες που δημιουργούσαν εκεί, όπως η Τάναϊς, η Φαναγορία, η Ανάπα, καθώς και περιοχές της Κριμαίας.

Αργότερα, οι Ρωμαίοι εγκαταστάθηκαν στο δυτικό τμήμα της Κασπίας Θάλασσας, που ήταν το ανατολικότερο άκρο της αυτοκρατορίας τους. Κατά τον 3ο με 4ο αιώνα μ.Χ. ένα είδος Γοτθικού βασιλείου υπήρξε σε περιοχές της Νότιας Ρωσίας, στο οποίο έπειτα επέδραμαν οι Ούννοι.

Μεταξύ του 3ου και του 6ου αιώνα μ.Χ., οργανώθηκε το Βασίλειο του Βοσπόρου, μια Ελληνιστική πολιτεία, η οποία είχε διαδεχθεί τις αρχαίες ελληνικές αποικίες. Κατακλύστηκε και αυτό από εισβολές βαρβαρικών νομάδων, όπως ήταν οι Ούννοι και οι Άβαροι.

**Ερείπια της
πρωτεύουσας
του Βασιλείου
του Βοσπόρου**

Ένα Τουρκικό φύλο, οι Χάζαροι, είχαν τον έλεγχο της περιοχής του νότιου μέρους του ποταμού Βόλγα, ανάμεσα στην Κασπία και τη Μαύρη Θάλασσα, από τον 7ο μέχρι τον 10ο αιώνα.

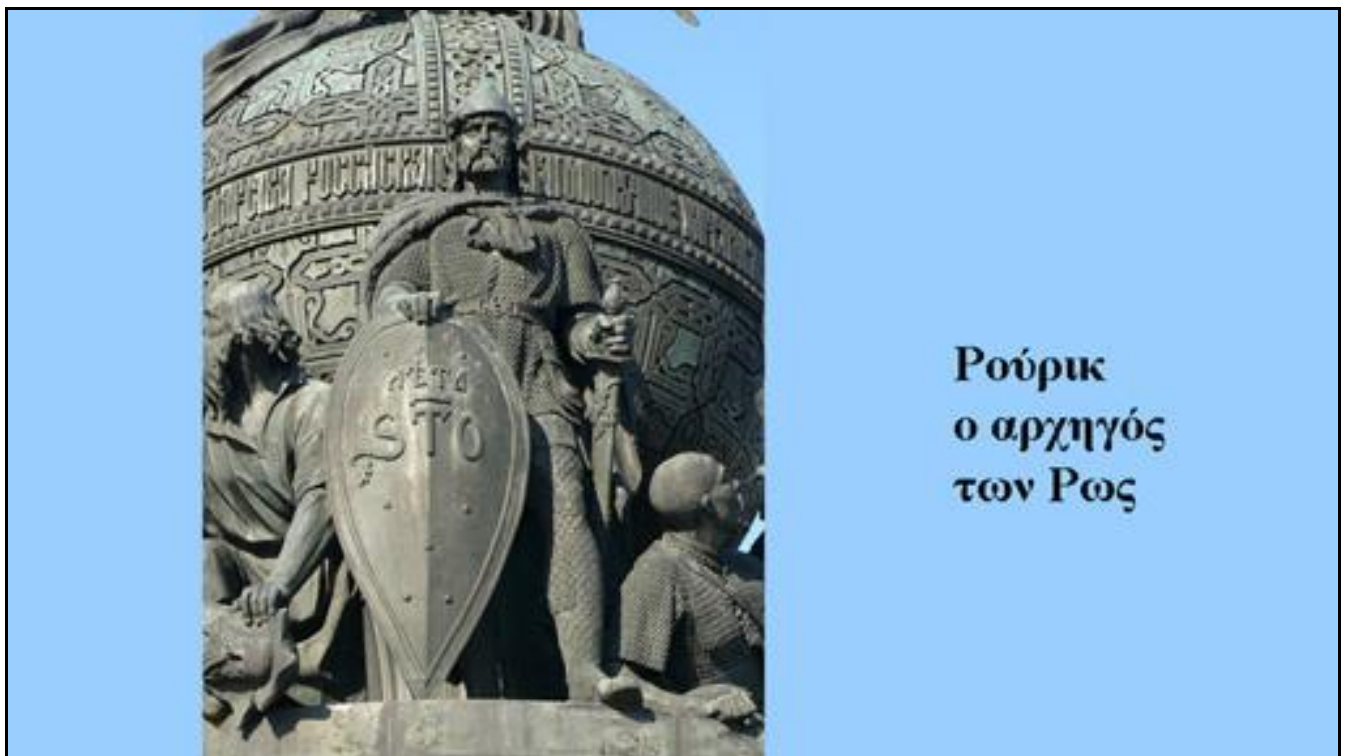
Οι πρόγονοι των σύγχρονων Ρώσων ήταν διάφορα Σλαβικά φύλα, των οποίων η αρχική εστία είναι οι δασικές εκτάσεις Πινσκ με τα έλη, που βρίσκονται στη σημερινή Λευκορωσία. Εγκαταστάθηκαν σταδιακά στη δυτική Ρωσία κατά δύο κύματα. Το ένα μετακινήθηκε από το Κίεβο προς το Σούζνταλ, ενώ το δεύτερο από το Πολότσκ προς το Νόβγκοροντ. Από τον 7ο αιώνα και έπειτα, οι Σλάβοι αποτελούσαν το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού της δυτικής Ρωσίας και με αργά ειρηνικά βήματα αφομοίωσαν τους ιθαγενείς φιννο-ουγγρικούς λαούς.

Με την ίδρυση των πρώτων Σλαβικών κρατιδίων, τον 9ο αιώνα, έφτασαν Βάραγγοι, έμποροι, πολεμιστές και έποικοι από την περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας. Βάραγγοι είναι το όνομα που δόθηκε από τους Βυζαντινούς και τους ανατολικούς Σλάβους στον λαό των Βίκινγκς.

Ένας Βάραγγας της φυλής των Ρως, με το όνομα Ρούρικ, εκλέχτηκε ως κυβερνήτης του Νόβγκοροντ το 862. Ένα έτος που θεωρείται ως η αρχή του Ρωσικού κράτους.

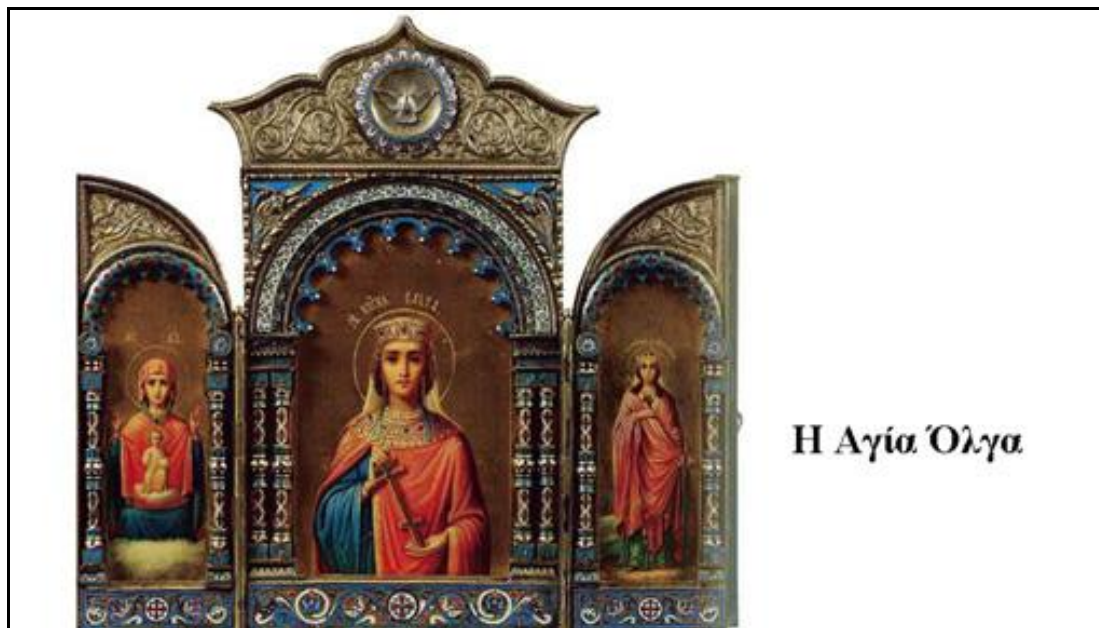

Το 882 ο Όλεγκ, διάδοχος του Ρούρικ, κατευθύνθηκε νότια και κατέλαβε το Κίεβο από τους Χαζάρους. Με τον πλούτο που απέφερε ο πλήρης έλεγχος της εμπορικής γραμμής του ποταμού Δνείπερου, αυτός και οι διάδοχοί του έγιναν η ηγεμονεύουσα ελίτ του ανατολικού σλαβικού κόσμου (μολονότι οι ίδιοι ήταν Βάραγγοι, δηλαδή καταγωγής από τους Βίκινγκς) και τον ενοποίησαν διοικητικά (Κράτος των Ρως), βάζοντας τα θεμέλια της Ρωσίας στους αιώνες που ακολούθησαν. Ο Όλεγκ πέθανε το 912.

Ακολούθησε ο Ιγκόρ που ήταν γιος του Ρούρικ. Δύο φορές πολιορκήσε την Κωνσταντινούπολη, το 941 και το 944, αλλά παρά το γεγονός πως οι Βυζαντινοί έκαψαν τον στόλο του (με το υγρόν πυρ), υπογράφηκε το 945 συνθήκη ειρήνης που κάλυπτε τα εμπορικά θέματα. Σκοτώθηκε λίγο αργότερα (το 945) όταν πήγε να πάρει φόρους υποτέλειας από μια Σλαβική φυλή, τους Ντρεβλιανούς.

Διάδοχος του Ιγκόρ ήταν ο γιος του Σβιάτοσλαβ που ήταν ακόμα μωρό. Έτσι η χήρα του Ιγκόρ Όλγα ανέλαβε χρέη επιτρόπου μέχρι την ενηλικίωσή του, ασκώντας για σχεδόν δύο δεκαετίες την πραγματική εξουσία του κράτους. Η Όλγα ήταν ο πρώτος ηγέτης των Ρως που εγκατέλειψε τον παγανισμό για τον Χριστιανισμό. Η βάπτισή της έγινε το 955 με μεγάλη επισημότητα στην Κωνσταντινούπολη και έλαβε το χριστιανικό όνομα Ελένη από τη νονά της Ελένη Λεκαπηνή, σύζυγο του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου του Πορφυρογέννητου. Για τις προσπάθειές της να διαδώσει τον Χριστιανισμό στην επικράτεια των Ρως ανακηρύχθηκε Αγία και Ισαπόστολος από τη Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία το 1587.

Το 960, με την ενηλικίωσή του, ο Σβιάτοσλαβ ανέλαβε την εξουσία. Ύστερα από συνεχείς πολέμους από το 965 με τους Χαζάρους, στις αρχές του 969 κατέλυσε το κράτος των Χαζάρων. Συγκρούστηκε με τους Βυζαντινούς και τελικά σκοτώθηκε το 972.

Από το 980 ως το 1015 αρχηγός των Ρως ήταν ο Βλαδίμηρος Α΄ ο Μέγας. Τα πρώτα χρόνια του στο τιμόνι των Ρως χαρακτηρίστηκαν από έναν επιτυχημένο συνδυασμό διπλωματίας και πολέμου. Ασφάλισε τα νότια σύνορά του και διοργάνωσε επιτυχημένες εκστρατείες κατά των Πολωνών, των Βουλγάρων του Βόλγα και άλλων, με τις οποίες ξανασταθεροποίησε την κυριαρχία του Κιέβου στο σύστημα ποτάμιων συγκοινωνιών της ανατολικής Ευρώπης, ιδιαίτερα στην Εμπορική Οδό Βαράγγων - Ελλήνων.

Το 988 ο Βλαδίμηρος προχώρησε σε μια επιλογή που του χάρισε το προσωνύμιο Μέγας: εισήγαγε τον Χριστιανισμό από το Βυζάντιο. Στην πραγματικότητα εισήγαγε μια νέα ιδεολογία, κοινή για τη βαραγγική άρχουσα τάξη και το σλαβικό απλό λαό του κράτους του. Μακροπρόθεσμα η κίνηση αυτή ομογενοποίησε πολιτισμικά την επικράτεια των Ρως, ενώ ταυτόχρονα δημιούργησε ισχυρούς δεσμούς με τη στρατιωτική/οικονομική υπερδύναμη της εποχής, τη Βυζαντινή αυτοκρατορία. Οι δεσμοί επιβεβαιώθηκαν και με το γάμο του με την πριγκίπισσα Άννα, αδελφή του αυτοκράτορα Βασιλείου του Βουλγαροκτόνου. Ο Βλαδίμηρος ανακηρύχθηκε άγιος τόσο από την Ορθόδοξη όσο και από την Καθολική Εκκλησία για τον εκχριστιανισμό του λαού του.

**Το βάπτισμα
στον ποταμό
Δνείπερο**

Το 1019 αναλαμβάνει την ηγεσία ένας από τους πολλούς γιους του Βλαδίμηρου, ο Γιαροσλάβ ο σοφός. Κατά τη μακρά περίοδο της εξουσίας του το Κράτος των Ρως έφθασε στο απόγειο της πολιτιστικής και στρατιωτικής του ακμής. Στον Γιαροσλάβ ανήκει η σύνταξη του πρώτου Νομικού Κώδικα της Ρωσίας. Το 1043 επιτέθηκε εναντίον της Κωνσταντινούπολης με 400 πλοία, αλλά έπαθε μεγάλη καταστροφή από θαλασσοταραχή, την οποία ολοκλήρωσε με το Υγρόν Πυρ ο Βυζαντινός στρατηγός Κατακαλών Κεκαυμένος. Ο Γιαροσλάβ πέθανε το 1054.

Στη συνέχεια το κράτος των Ρως αρχίζει να αποσυντίθεται, ενώ το τελικό χτύπημα ήρθε να δώσει η εισβολή των Μογγόλων από το 1237 ως το 1240, η οποία είχε ως αποτέλεσμα την καταστροφή του Κιέβου και τον θάνατο περίπου του μισού πληθυσμού των Ρως. Οι εισβολείς Μογγόλοι, μαζί με τις υποτελείς σε αυτούς τουρκικές φυλές, έμειναν γνωστοί ως Τάταροι και σχημάτισαν το κράτος της Χρυσής Ορδής, το οποίο λεηλάτησε τα Ρωσικά πριγκιπάτα. Οι Μογγόλοι κυριάρχησαν για πάνω από δύο αιώνες.

Στις αρχές του 14ου αιώνα, υπό τον πρίγκιπα Δανιήλ της Μόσχας, άρχισε να αναπτύσσεται ραγδαία η περιοχή της Μόσχας, η οποία βρισκόταν στη Ρωσική επιρροή. Έτσι δημιουργήθηκε το Μεγάλο Δουκάτο της Μόσχας (η Μοσχοβία). Η Μόσχα ξεκίνησε να επεκτείνεται απορροφώντας πολλά εδάφη από το πρώην Κράτος των Ρως που είχαν καταλάβει οι Μογγόλοι. Το δουκάτο από τα 20.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα που κατείχε το 1300 επεκτάθηκε στα 450.000 το 1462, στα 3 εκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα το 1533 και στα 5,5 εκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα το 1584.

Η Μοσχοβία παρέμεινε υποτελής στους Μογγόλους-Τατάρους μέχρι το 1480, οπότε και νίκησε αποφασιστικά τη Χρυσή Ορδή, με επικεφαλής τον Πρίγκιπα Ιβάν Γ'. Ο Ιβάν Γ', που ονομάστηκε Μέγας, ενίσχυσε σημαντικά το κράτος κατά τη 43χρονη παραμονή του στην εξουσία, ενώ κατάφερε να νικήσει και το εχθρικό προς τους Ρώσους Μεγάλο Δουκάτο της Λιθουανίας.

Ο ίδιος υιοθέτησε τον τίτλο του Τσάρου (δηλαδή Caesar - Καίσαρας) και τον τίτλο του «Αρχηγού όλων των Ρώσων». Με τον γάμο του με τη Σοφία Παλαιολογίνα, ανιψιά του τελευταίου Βυζαντινού αυτοκράτορα, Κωνσταντίνου Παλαιολόγου, το κράτος του καθιερώθηκε ως διάδοχο κράτος της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, δηλαδή του Βυζαντίου, ενώ η Μόσχα πήρε τον τιμητικό τίτλο «Τρίτη Ρώμη». Ταυτόχρονα, υιοθετήθηκε ο δικέφαλος αετός ως σύμβολο των Ρώσων. Ο διάδοχος του Ιβάν Γ΄, ο Βασίλειος Γ΄, συνέχισε τις στρατιωτικές επιτυχίες, επεκτείνοντας έτσι τα σύνορα της Μοσχοβίας στον Δνείπερο ποταμό.

Σοφία
Παλαιολογίνα

Το 1547 ο γιος του Βασιλείου Γ', ο Ιβάν Δ', ο επονομαζόμενος Τρομερός, θα στεφθεί Τσάρος της Ρωσίας. Τώρα πια η περιοχή των Ρώσων είχε πάρει και επίσημα την ονομασία Ρωσία ή Βασίλειο της Ρωσίας. Ο Τσάρος θέσπισε το 1550 ένα νέο νομικό κώδικα και δημιούργησε το πρώτο ρωσικό φεουδαλικό αντιπροσωπευτικό σώμα, ενώ εισήγαγε τον θεσμό της τοπικής αυτοδιοίκησης στις αγροτικές περιοχές. Κατά τη διάρκεια της βασιλείας του, ο Ιβάν ο Τρομερός σχεδόν διπλασίασε την εδαφική έκταση της Ρωσίας, καθώς ενσωμάτωσε πολλά εδάφη των ταταρικών χανάτων.

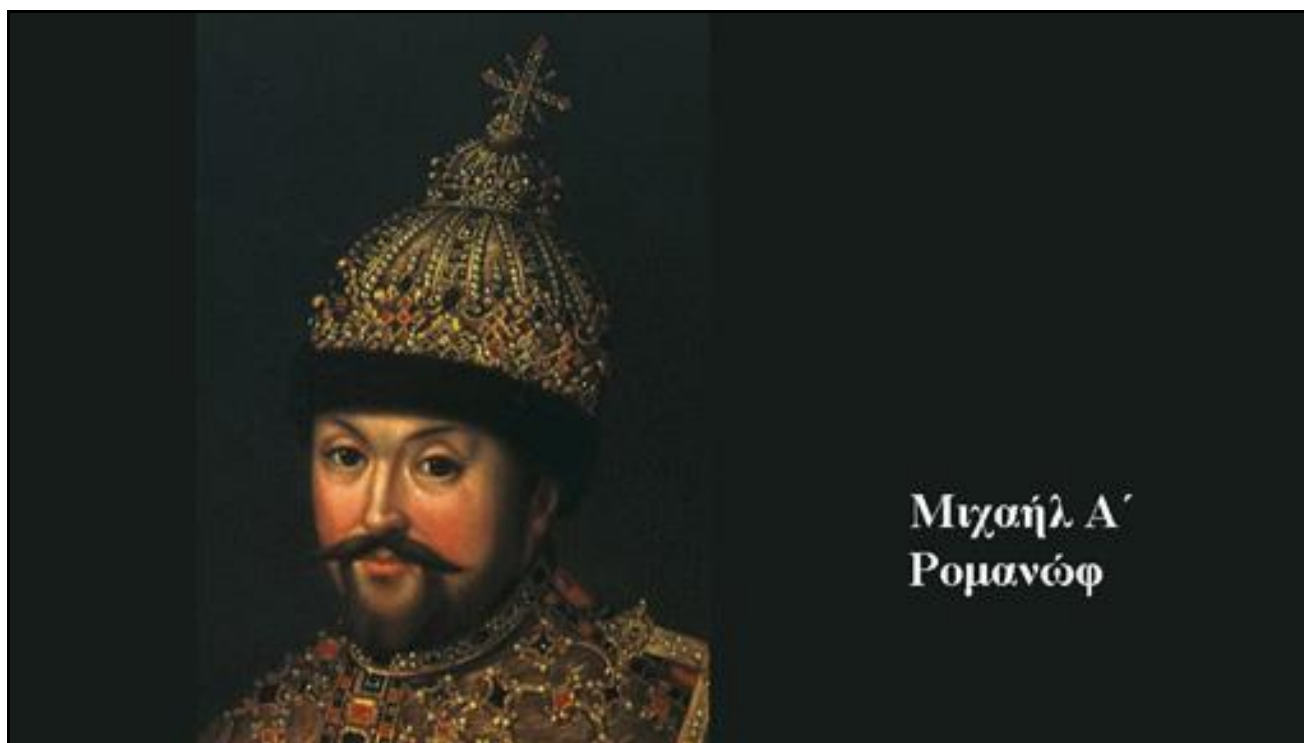

Ιβάν
ο τρομερός

Ο Ιβάν ο Τρομερός πεθαίνει το 1584. Τα έτη 1601 με 1603 η Ρωσία βρέθηκε αντιμέτωπη με το μεγαλύτερο λιμό της ιστορίας της. Περίπου το ένα τρίτο του πληθυσμού της χώρας (δύο εκατομμύρια περίπου) αφανίστηκε. Οι δραματικές καιρικές συνθήκες που προκάλεσαν τον λιμό οφείλονταν στην έκρηξη ηφαιστείου στο Περού, το οποίο εκτόξευσε μεγάλες ποσότητες γήινης μάζας στην ατμόσφαιρα με αποτέλεσμα να μειωθεί η ηλιακή ακτινοβολία στην επιφάνεια της γης.

Την ίδια περίοδο οι Πολωνοί και οι Λιθουανοί βρήκαν αφορμή ώστε να επιτεθούν από τα δυτικά, καταλαμβάνοντας μεγάλα τμήματα της χώρας, συμπεριλαμβανομένης και της Μόσχας. Το 1612 ομάδες Ρώσων εθελοντών κατάφεραν να νικήσουν τους Πολωνούς και τους ανάγκασαν να εγκαταλείψουν τις θέσεις που είχαν καταλάβει. Τελικά, η περίοδος των κρίσεων ξεπεράστηκε με την εκλογή από το Ρωσικό κοινοβούλιο του Μιχαήλ Α΄ Ρομανώφ ως Τσάρου το 1613. Ήταν ο πρώτος της δυναστείας των Ρομανώφ.

Η Ρωσία συνέχισε την εδαφική επέκτασή της μέσα στο 17ο αιώνα, ενώ βοηθήθηκε σε αυτή την επέκταση από το σλαβικό φύλο των Κοζάκων. Οι Κοζάκοι ήταν τότε μια πολιτισμική ομάδα που είχε στρατιωτική δομή και έντονο πολεμικό χαρακτήρα.

Σταδιακά οι απέραντες εκτάσεις της Σιβηρίας εξερευνούνταν και εποίκίζονταν από τους Ρώσους, οι οποίοι αναζητούσαν εμπορεύσιμα ήδη, όπως γούνες και ελεφαντόδοντο. Στα μέσα του 17ου αιώνα είχαν δημιουργηθεί οι πρώτες ρωσικές εγκαταστάσεις στην ανατολική Σιβηρία, φτάνοντας στις ακτές του Ειρηνικού ωκεανού.

Το 1648 δύο Ρώσοι διέσχισαν για πρώτη φορά τον Βερίγγειο Πορθμό, ο οποίος χωρίζει τη Βόρεια Αμερική (δηλαδή την Αλάσκα) από την Ασία. Οι δύο άκρες έχουν απόσταση 88 χιλιόμετρα. Το βάθος του πορθμού κυμαίνεται από 30 έως 50 μέτρα. Ακριβώς στη μέση του πορθμού βρίσκονται τα Νησιά Διομήδη, δύο νησάκια που σήμερα ανήκουν το ένα στη Ρωσία και το άλλο στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Ο Μέγας Πέτρος ήταν Τσάρος του Ρωσικού Βασιλείου για 43 χρόνια, από το 1682 ως το 1725. Υπό την ηγεσία του Πέτρου η Ρωσία μετατράπηκε από περιφερειακό βασίλειο σε υπερδύναμη της ΒΑ Ευρώπης, τερματίζοντας την κυριαρχία των Σουηδών στη Βαλτική. Για τα επιτεύγματά του, πέραν του χαρακτηρισμού Μέγας, του δόθηκε το προσωνύμιο πατέρας του Ρωσικού έθνους. Ο Μέγας Πέτρος εφάρμοσε εκτεταμένες μεταρρυθμίσεις με στόχο τον εκσυγχρονισμό της Ρωσίας. Εκσυγχρόνισε και γενίκευσε την εκπαίδευση. Ίδρυσε πολλά ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Ενθάρρυνε Ρώσους νέους να σπουδάσουν στη Δυτική Ευρώπη.

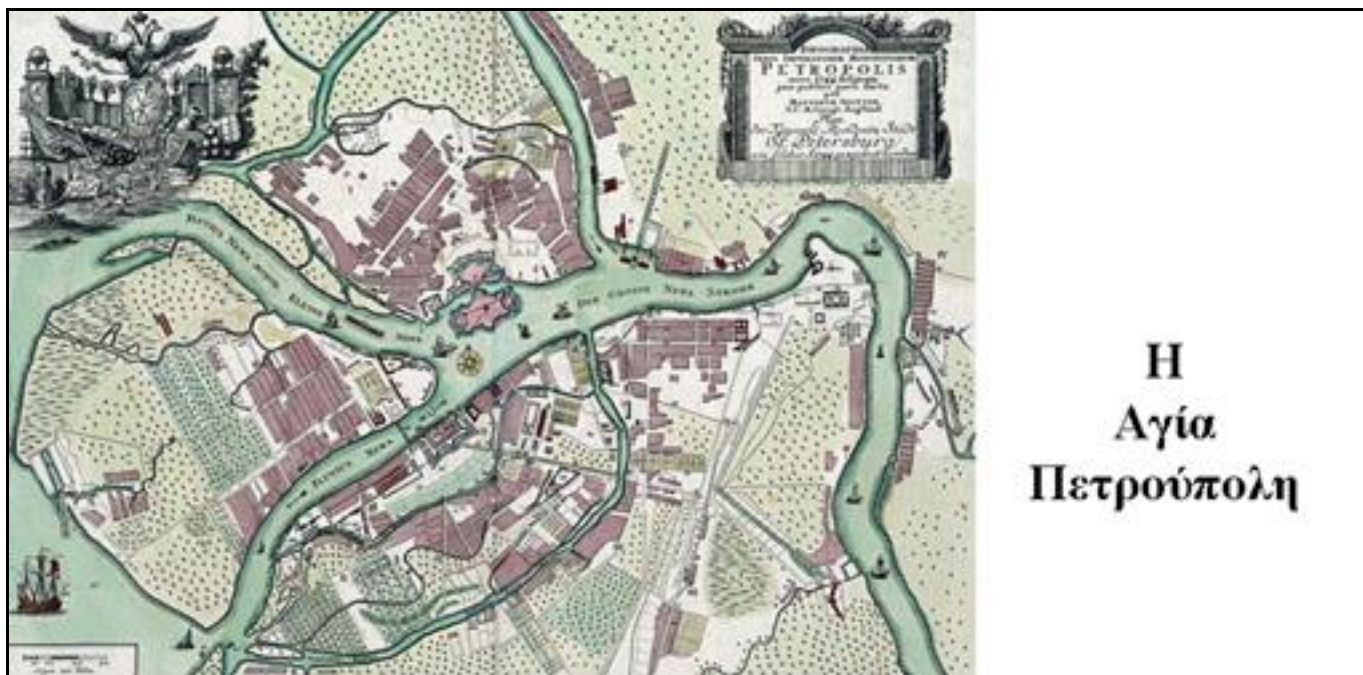
Ίδρυσε το 1703 την πρώτη εφημερίδα. Αναδιοργάνωσε τον ρωσικό στρατό και έκανε τη Ρωσία μεγάλη ναυτική δύναμη. Αντιμετώπισε πολλές αντιδράσεις τις οποίες κατέστειλε με απόλυτη βία. Ανακήρυξε τη Ρωσία Αυτοκρατορία το 1721.

Μεγάλο ήταν το οικονομικό κόστος των μεταρρυθμίσεων, οι οποίες καλύφθηκαν κυρίως με φορολογία. Εισήχθησαν νέοι πρωτότυποι φόροι, όπως ο φόρος γενειάδας για όσους Βογιάρους ήθελαν να τη διατηρήσουν και ο φόρος παλαιού ημερολογίου για όσους ήθελαν να συνεχίσουν να το χρησιμοποιούν. Νομιμοποίησε τη χρήση του καπνού (ο οποίος μέχρι τότε ήταν αδίκημα που τιμωρούνταν με ρινοτομή), ώστε να του αποφέρει υψηλά τέλη. Έθεσε υπό τον έλεγχό του την τεράστια περιουσία των μοναστηριών και των εκκλησιαστικών ιδρυμάτων. Το βαρύτερο τίμημα όμως το πλήρωσε ο απλός λαός: επί Πέτρου φορολογήθηκαν για πρώτη φορά ακόμα και οι πιο φτωχές κοινωνικές ομάδες, όπως οι δουλοπάροικοι. Το πιο προσοδοφόρο για την κυβέρνηση και καταπιεστικότερο για τον λαό μονοπώλιο ήταν τού αλατιού: Καθιερώθηκε με διάταγμα το 1705 και η τιμή του καθορίστηκε στο διπλάσιο του κόστους του. Χωρικοί που δεν μπορούσαν να πληρώσουν αρρώσταιναν.

Ο Μέγας Πέτρος ίδρυσε στο δέλτα του ποταμού Νέβα την Αγία Πετρούπολη το 1703 με σκοπό να γίνει το παράθυρο της Ρωσίας στη Δύση. Για τη δημιουργία της πόλης στη βαλτώδη περιοχή μετακάλεσε τους σπουδαιότερους μηχανικούς και αρχιτέκτονες της Δύσης. Ως εργατικό δυναμικό χρησιμοποίησε δεκάδες χιλιάδες δουλοπάροικους και

Σουηδούς αιχμαλώτους. Δημιούργησε επίσης τους τεχνητούς κήπους του Πέτερχοφ στα προάστια της πόλης, οι οποίοι θεωρούνται μέχρι και σήμερα ως επίτευγμα της αρχιτεκτονικής τοπίου και της υδραυλικής μηχανικής. Το 1712 η Πετρούπολη έγινε επίσημα πρωτεύουσα της Ρωσίας, ιδιότητα που κράτησε μέχρι το 1918.

Η Αικατερίνη Β' (η Μεγάλη) ήταν Γερμανικής καταγωγής και γεννήθηκε στην Πολωνία. Δεν ήξερε καν τη Ρωσική γλώσσα. Για διεθνοπολιτικές σχέσεις την προσκάλεσαν στην Αγία Πετρούπολη, τη βάπτισαν Χριστιανή Ορθόδοξη και την πάντρεψαν το 1744 σε ηλικία 15 χρόνων με τον διάδοχο του Ρωσικού θρόνου Πέτρο Γ'. Ο Πέτρος Γ' το μόνο με το οποίο ασχολείτο ήταν το κυνήγι και αδιαφορούσε πλήρως για την Αικατερίνη. Έτσι εκείνη κάθισε και έμαθε τη Ρωσική γλώσσα και μελέτησε πολλά βιβλία. Επηρεάστηκε ιδιαίτερα από τον Βολταίρο και τις ιδέες του για τον Διαφωτισμό.

Η Αικατερίνη την εποχή του γάμου της.

Μετά τον θάνατο της Αυτοκράτειρας Ελισάβετ το 1762 τη διαδέχτηκε ο ανεψιός της Πέτρος Γ΄. Η Αικατερίνη είχε οργανώσει γύρω της έναν κύκλο αυλικών και στρατιωτικών που ήταν έτοιμοι να την υποστηρίξουν σε οποιαδήποτε κίνησή της. Σημαντικό ρόλο στην επίτευξη του στόχου της, δηλαδή στην άνοδό της στον θρόνο, διαδραμάτισε ο εραστής της, αξιωματικός του ιππικού, Γκριγκόρι Ορλώφ. Μετά από 6 μήνες με τη βοήθεια της φρουράς ανέβηκε στον θρόνο και φυλάκισε τον άντρα της, τον Πέτρο Γ΄. Λίγες μέρες αργότερα ο Πέτρος Γ΄ δολοφονείται με στραγγαλισμό κάτω από αδιευκρίνιστες συνθήκες και εκείνη ανακηρύσσεται Αικατερίνη Β΄, Αυτοκράτειρα πασών των Ρωσιών.

**Η Μεγάλη
Αικατερίνη
Αυτοκράτειρα
πασών των Ρωσιών**

Η εσωτερική πολιτική της Μεγάλης Αικατερίνης δεν διέφερε και πολύ από αυτή των προκατόχων της. Στη μέση της βασιλείας της πραγματοποίησε μεταρρύθμιση με την εδαφική διοικητική διαίρεση της χώρας, καθώς και μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος. Αρχίζει, όμως, νέα εδαφική επέκταση. Μετά τον πρώτο Ρώσο-τουρκικό πόλεμο το 1774, η Ρωσία αποκτά σημαντικά εδάφη στις εκβολές του ποταμού Δνείπερου. Το 1783 αποκτά την Κριμαία. Ο δεύτερος Ρώσο-τουρκικός πόλεμος τερματίζεται το 1792 με την απόκτηση της παράκτιας λουρίδας του Δνείστερου. Με αυτές τις κατακτήσεις, η Ρωσία έχει πλέον σταθερή πρόσβαση στη Μαύρη Θάλασσα.

Η αποτυχημένη επανάσταση των Ελλήνων το 1770, γνωστή ως Ορλωφικά, ήταν κίνημα ανεξαρτησίας που υποκινήθηκε από τους Ρώσους εναντίον των Οθωμανών κατά τη διάρκεια του Ρωσο-τουρκικού πολέμου. Στη διάρκειά της σημειώθηκαν εξεγέρσεις σε διάφορα μέρη της νησιωτικής και ηπειρωτικής Ελλάδας. Οι ναυτικές επιχειρήσεις των Ρώσων στη νότια Πελοπόννησο, στα νησιά του Αιγαίου και στις δυτικές ακτές της Μικράς Ασίας είχαν οδυνηρές συνέπειες στους εξεγερθέντες. Η ονομασία της επανάστασης προήλθε από το όνομα των υποκινητών της, των Ρώσων αξιωματούχων αδελφών Ορλώφ.

Το λεγόμενο «Ελληνικό Σχέδιο» ήταν ένα φιλόδοξο σχέδιο της Μεγάλης Αικατερίνης, που αναπτύχθηκε το 1780. Πρόβλεπε τη διχοτόμηση και διανομή της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας μεταξύ της Ρωσικής και της Αυστριακής Αυτοκρατορίας, την οποία θα ακολουθούσε η αποκατάσταση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας με κέντρο την Κωνσταντινούπολη. Η ιδέα αναδημιουργίας της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας πάνω στα ερείπια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας προκάλεσε, όμως, σοβαρές αντιδράσεις της Γαλλίας και της Αγγλίας, που φοβούνταν παραβίαση της ισορροπίας των δυνάμεων στην Ευρώπη και καθιέρωση της Ρωσικής ηγεμονίας στην Ανατολική Μεσόγειο. Μετά την ανασύσταση του ανεξάρτητου Ελληνικού Κράτους το «Ελληνικό σχέδιο» πήρε τη μορφή της «Μεγάλης ιδέας».

Η Μεγάλη Αικατερίνη ήταν προστάτης των τεχνών, της λογοτεχνίας και της εκπαίδευσης. Το Μουσείο Ερμιτάζ ξεκίνησε ως προσωπική συλλογή της το 1770 για να στεγάσει έργα ζωγραφικής, γλυπτικής και βιβλία της. Το 1790, το Ερμιτάζ φιλοξενούσε 38.000 βιβλία και 10.000 πίνακες. Έκανε ιδιαίτερη προσπάθεια να φέρει κορυφαίους διανοούμενους και επιστήμονες στη Ρωσία. Συνεργάστηκε με τον Βολταίρο και τον Ντιντερό από τη Γαλλία, τον Όιλερ από το Βερολίνο και πολλές άλλες σημαντικές προσωπικότητες.

Η Μεγάλη Αικατερίνη συνδύαζε την υψηλή νοημοσύνη, την εκπαίδευση και την πολιτική ικανότητά της.. Είχε πολλούς εραστές, των οποίων ο αριθμός έφθανε στα 23 άτομα. Ένας διάσημος από αυτούς ήταν ο Γκριγκόρι Ποτέμκιν, με τον οποίον σύμφωνα με κάποιες πληροφορίες, παντρεύτηκε κρυφά. Πέθανε το 1976.

Γκριγκόρι
Ποτέμκιν

Ο Τσάρος Αλέξανδρος Α΄ (που βασίλευσε από το 1801 ως το 1825) απέσπασε τη Φινλανδία από το αδύναμο βασίλειο της Σουηδίας το 1809 και τη Βεσσαραβία από τους Τούρκους το 1812. Την ίδια περίοδο οι Ρώσοι αποίκισαν την Αλάσκα στη Βόρεια Αμερική. Ο Αλέξανδρος Α΄ ήθελε να δημιουργήσει ένα Σύνταγμα με σημαντικές πολιτικές ελευθερίες σύμφωνα με τις διδαχές του Διαφωτισμού, αλλά αντιμετώπισε έντονες αντιδράσεις.

Τα έτη 1803 ως 1806 πραγματοποιήθηκε ο πρώτος Ρωσικός περίπλους της Γης, ενώ ακολουθήθηκε και από άλλα αξιόλογα θαλάσσια εξερευνητικά ταξίδια. Το 1820 μια Ρωσική εξερευνητική αποστολή ανακάλυψε την ήπειρο της Ανταρκτικής.

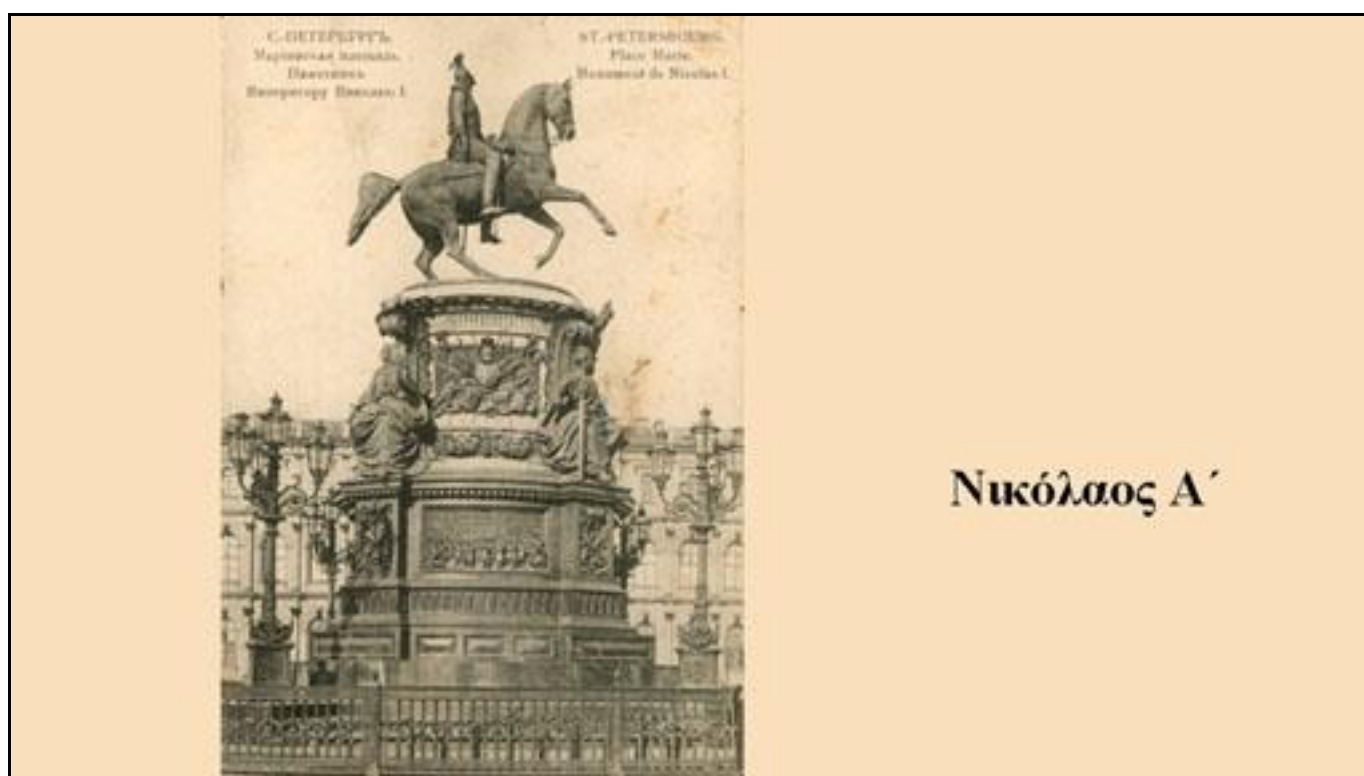
Σε συμμαχία με πολλές ευρωπαϊκές χώρες, η Ρωσία πολέμησε τη Γαλλία του Ναπολέοντα και εμπόδισε την επεκτατικότητά της. Το 1812 η Γαλλική προσπάθεια για εισβολή στη Ρωσία απέτυχε καθώς δεν έλαβε υπόψη τον σκληρό Ρωσικό χειμώνα και την αντίσταση που θα συναντούσε. Είναι σημαντικό στοιχείο ότι οι Ρώσοι εξαφάνισαν πάνω από το 95% του μεγάλου στρατού του Ναπολέοντα. Οι Ρώσοι, έπειτα, ηγήθηκαν στην ολοκληρωτική ήττα της Γαλλίας, ενώ μαζί με τους συμμάχους τους τελικά μπήκαν στο Παρίσι στις 30 Μαρτίου 1814.

Ο Τσάρος Αλέξανδρος Α΄ αντιπροσώπευσε τη Ρωσία στο Συνέδριο της Βιέννης, το οποίο καθόρισε τον χάρτη της Ευρώπης για τα επόμενα χρόνια. Το Συνέδριο της Βιέννης που διεξήχθη το 1814-1815 ήταν ένα από τα πλέον σημαντικά συνέδρια στην Ιστορία της Ευρώπης, Αποτέλεσε και σταθμό στην ιστορία του Διεθνούς Δικαίου. Στο συνέδριο αυτό συμμετείχαν όλες οι τότε ευρωπαϊκές Ηγεμονίες με 450 συνολικά παρευρεθέντες αντιπροσώπους.

Με τον θάνατο του Αλέξανδρου Α΄ Τσάρος γίνεται ο αδελφός του Νικόλαος Α΄ που βασίλευσε από το 1825 ως το 1855. Τα πρώτα βήματα μετά τη στέψη του Νικολάου Α΄ ήταν πολύ φιλειρηνικά. Διέταξε την επιστροφή από την εξορία του ποιητή Αλεξάντερ Πούσκιν. Κατά τη βασιλεία του έγινε η Βιομηχανική Επανάσταση όπως αυτή που ξεκίνησε στην Αγγλία το δεύτερο μισό του 18ου αιώνα. Η εντατική εισαγωγή των μηχανών (αργαλειοί, ατμομηχανές κλπ.) είχαν αυξήσει την παραγωγικότητα: Στο διάστημα 1825 ως 1863 η ετήσια παραγωγή της ρωσικής βιομηχανίας ανά εργαζόμενο αυξήθηκε κατά 3 φορές και το ποσό των προϊόντων στο διάστημα 1830 ως 1860 αυξήθηκε κατά 33 φορές.

Ο Νικόλαος Α΄ εμφανίστηκε υπερασπιστής της Ορθοδοξίας, σφοδρός πολέμιος του Ισλάμ και οπαδός της αυτονομίας των υποτελών στους Τούρκους βαλκανικών λαών. Έτσι η Ρωσία συμμετείχε το 1827 στη Ναυμαχία του Ναβαρίνου σε συνεργασία με τους στόλους της Βρετανίας και της Γαλλίας εναντίον του Οθωμανικού στόλου του Ιμπραήμ. Το 1829 υπό τη Ρωσική πίεση, η Οθωμανική Αυτοκρατορία αναγνώρισε την Ελληνική εθνική ανεξαρτησία.

Η περίοδος της βασιλείας του Νικολάου Α΄, που ήταν μια περίοδος μεγάλης ακμής της δύναμης και της επιρροής της Ρωσίας, τελείωσε με την καταστροφική ήττα του Κριμαϊκού πολέμου. Ο Κριμαϊκός Πόλεμος (1853 ως 1856) υπήρξε η ένοπλη σύγκρουση μεταξύ της Ρωσικής Αυτοκρατορίας από τη μία πλευρά και των συμμαχικών δυνάμεων της

Βρετανικής Αυτοκρατορίας, της Γαλλικής Αυτοκρατορίας και της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας από την άλλη πλευρά. Η σύρραξη, η οποία υπήρξε ιδιαίτερα αιματηρή και στην οποία έλαβαν μέρος οι μεγαλύτερες ευρωπαϊκές δυνάμεις της εποχής, υπήρξε το αποτέλεσμα ενός μακρόχρονου ανταγωνισμού συμφερόντων ανάμεσα στις κύριες ευρωπαϊκές δυνάμεις για επιρροή και εκμετάλλευση των ανατολικών εδαφών της παραπαίουσας Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Μεταξύ του 1847 και του 1851 περίπου ένα εκατομμύριο άνθρωποι πέθαναν στη Ρωσία από την Ασιατική χολέρα.

Ο Αλέξανδρος Β΄, γνωστός ως Αλέξανδρος ο Ελευθερωτής, ήταν Τσάρος της Ρωσίας από το 1855 ως τη δολοφονία του το 1881. Θέσπισε σημαντικές αλλαγές στη χώρα, όπως η απόφασή του το 1861 για κατάργηση του θεσμού της δουλοπαροικίας. Αυτές οι μεγάλες μεταρρυθμίσεις έδωσαν κίνητρο για την εκβιομηχάνιση και για τον εκσυγχρονισμό του Ρωσικού Στρατού, ο οποίος αργότερα απελευθέρωσε τη Βουλγαρία από τους Οθωμανούς κατά τον Ρωσο-τουρκικό Πόλεμο του 1877–78.

Ο Νικόλαος Β΄ υπήρξε ο τελευταίος αυτοκράτορας της Ρωσίας. Βασίλευσε από το 1894 μέχρι το 1917. Όπως ο ίδιος είχε δηλώσει ήταν υποστηρικτής της απόλυτης μοναρχίας μολονότι δεν είχε καθόλου ηγετικές ικανότητες. Αρνήθηκε οποιαδήποτε παραχώρηση δύναμης στους εκλεγμένους αντιπροσώπους στη Ρωσία. Οι επεκτατικές βλέψεις του προς την Άπω Ανατολή οδήγησαν στον Ρωσο-ϊαπωνικό Πόλεμο του 1904-1905, που τελείωσε με θαυματική νίκη των Ιαπώνων και προκάλεσε αλυσιδωτές αντιδράσεις στο εσωτερικό της Ρωσίας.

Η εθνική ταπείνωση, συνδυασμένη με τη γενικότερη δυσαρέσκεια των φιλελεύθερων πολιτικών δυνάμεων και την οικονομική εξουθένωση των λαϊκών στρωμάτων μετουσιώθηκε σε επαναστατικό κίνημα που κλόνισε σοβαρά τις βάσεις του τσαρικού καθεστώτος. Έτσι το 1905 έγινε μια προσπάθεια επανάστασης.

Το 1903 ο Ρασπούτιν, παρέα με τη φήμη για τις υποτιθέμενες υπερφυσικές ικανότητές του, είχε φτάσει στην Αγία Πετρούπολη. Εκεί, χάρη σε μια μανία που είχε καταλάβει την υψηλή κοινωνία για τον μυστικισμό και τον αποκρυφισμό, κατάφερε να αποκτήσει φανατικούς θαυμαστές σε αριστοκρατικούς κύκλους. Η πρώτη επαφή του Ρασπούτιν με το αυτοκρατορικό ζεύγος ήταν το φθινόπωρο του 1905, όταν στη Ρωσία διαδραματίζονταν τα γεγονότα της εξέγερσης ενάντια στη μοναρχία. Εκτός όμως από τα γεγονότα αυτά, διαπιστώθηκε πως ο μοναδικός διάδοχος του θρόνου ήταν αιμοφιλικός. Ο

Ρασπούτιν φαίνεται πως κατόρθωσε με αποστάγματα και γιατροσόφια δικής του έμπνευσης να απαλύνει το πρόβλημα των αιμορραγιών του αγοριού κι έτσι άρχισε μια δεκαετία κυριαρχίας του στις υποθέσεις της τσαρικής οικογένειας και του κράτους, αφού είχε φροντίσει να πείσει το ανήσυχο αυτοκρατορικό ζευγάρι ότι η ζωή του παιδιού εξαρτιόταν από τον ίδιο. Ο Ρασπούτιν δολοφονήθηκε στα τέλη του 1916.

Το ξέσπασμα του Α΄ Παγκόσμιου Πόλεμου τον Αύγουστο του 1914 βρήκε τη Ρωσία καθ' όλα απροετοίμαστη. Παρόλα αυτά διατάχθηκε μια άμεση επίθεση εναντίον της Γερμανικής επαρχίας της Ανατολικής Πρωσίας, όπου οι Γερμανοί εκεί παρατάχθηκαν πολύ αποτελεσματικά και νίκησαν ολοκληρωτικά τα δύο Ρωσικά στρατεύματα που είχαν εισβάλει. Η Μάχη του Τάνενμπεργκ, όπου ένα ολόκληρο Ρωσικό στράτευμα εξολοθρεύτηκε, έριξε μια απειλητική σκιά πάνω στο μέλλον της Ρωσικής Αυτοκρατορίας.

Τον Φεβρουάριο του 1917 ο Τσάρος Νικόλαος Β΄ αναγκάστηκε να παραιτηθεί μετά από αιματηρές ένοπλες συγκρούσεις στην Αγία Πετρούπολη. Ο Τσάρος και η οικογένειά του φυλακίστηκαν και αργότερα εκτελέστηκαν κατά τη διάρκεια του Ρωσικού Εμφυλίου Πολέμου. Η μοναρχία αρχικά αντικαταστάθηκε από μια ασταθή συμμαχία πολιτικών κομμάτων που ονομαζόταν Προσωρινή Κυβέρνηση. Τελικά η Οκτωβριανή Επανάσταση, με επικεφαλής τον ηγέτη των Μπολσεβίκων Βλαντιμίρ Λένιν, ανέτρεψε την προσωρινή κυβέρνηση και έδωσε πλήρη εξουσία στα Σοβιέτ, με αποτέλεσμα τη δημιουργία του πρώτου κομμουνιστικού κράτους στον κόσμο.

